

PO‘LAT MO‘MIN SHE‘RLARIDA SARGUZASHT.

Hasanboyeva Sarvinoz Dilmurod qizi

*Farg‘ona davlat universiteti Pedagogika va psixologiya fakulteti boshlang‘ich ta‘lim
yo‘nalishi 2-bosqich 22.148-guruh talabasi*

*O‘qituvchi: **Abduvaliyeva Nodira***

Farg‘ona davlat universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada Po‘lat Mo‘min she‘rlaridagi sarguzashtlarni o‘rganishda biz uning ijodini belgilab beruvchi mavzular, obrazlar va rivoyatlarni o‘rganib chiqamiz, shoirning o‘quvchilarni olis olislarga olib borish va izlanish uchqunini yoqish uchun tildan qanday foydalanishiga oydinlik kiritamiz.

Kalit so‘zlar: Po‘lat Mo‘min, adabiy meros, adabiyot, she‘r, sarguzasht, shoir.

O‘zbek adabiyotining ardoqli arbobi Po‘lat Mo‘min she‘riyat doirasidagi sarguzashtlarni chuqur o‘rgangani bilan mashhur. Mo‘min o‘zining jozibali misralari orqali o‘quvchilarni hayrat, tasavvur va kashfiyotlarga boy o‘zgaruvchan sayohatga olib boradi. Po‘lat Mo‘min she‘rlaridagi sarguzasht mavzusi voqelik va xayol o‘zaro bog‘langan olamga portal bo‘lib xizmat qiladi, o‘quvchilarni o‘z tasavvurlari sarhadlarini o‘rganishga, boshqa hech kimga o‘xshamagan adabiy odisseyga kirishga chorlaydi. Po‘lat Mo‘min sehrlangan yerlardan tortib afsonaviy mavjudotlargacha, dadil izlanishlardan tortib introspektiv mulohazalarga qadar turli darajadagi o‘quvchilar bilan aks-sado beradigan sarguzasht gobelenini to‘qiydi. Uning she‘rlari qiziquvchanlik va hayajon tuyg‘ulari bilan sug‘orilgan bo‘lib, o‘quvchilarni noma‘lum narsalarni o‘z bag‘riga olishga, kundalik hayot doirasidan tashqarida yotgan sehr-joduni qamrab olishga undaydi. Po‘lat Mo‘min she‘riyati insoniy kechinma va his-tuyg‘ularning chuqurligiga chuqur kirib borish orqali sarguzashtlar mohiyatiga o‘ziga xos nuqtai nazarni taqdim etadi, o‘quvchilarni dunyoga yangi nigoh bilan qarashga, oddiy go‘zallikni kashf etishga chorlaydi. O‘zbek adabiyotining ko‘zga ko‘ringan namoyandasi Po‘lat Mo‘min o‘zining sarguzasht, tasavvur va izlanishlar mazmunini o‘zida mujassam etgan boy va ta‘sirchan

she'riyati bilan mashhur. Po'lat Mo'min o'z asari orqali o'quvchilarni ko'ngil manzaralari bo'ylab sayohatga chorlaydi, u yerda orzular voqelik bilan chambarchas bog'lanadi, oddiy narsalar g'ayrioddiyga aylanadi. Po'lat Mo'min she'rlarida sarguzasht har bir bayt va baytga singib ketgan markaziy mavzudir. U olis o'lkalarni, afsonaviy jonivorlarni yoki fantastik izlanishlarni tasvirlaydimi, shoirning so'zlari tasavvurni yondirib, o'quvchilarni imkoniyat va hayratga to'la olamga olib boradi. Mo'minning til va tasviriy mahorati unga sahifada jonlanib, o'quvchilarni hech kimga o'xshamaydigan adabiy sarguzashtga chorlaydigan jonli manzaralarni chizish imkonini beradi. Po'lat Mo'min she'riyatining o'ziga xos xususiyatlaridan biri uning kundalik hayotning eng oddiy tafsilotlarini ham sarguzasht tuyg'usi bilan singdira olishidir. Shoir o'zining tiniq mushohadasi va lirik hikoyasi orqali oddiy ko'ringan narsadagi yashirin sehnini ochib beradi, o'rmonda oddiy sayr qilish yoki sokin mulohaza lahzalarini ruhning epik odisseyiga aylantiradi. Mo'min she'rlarida qiziqish va hayrat tuyg'ularini uyg'otish orqali o'quvchilarni sirtidan qarashga va tanish bo'lgan sarguzashtlarni kashf etishga chorlaydi. Mo'minning sarguzashtlarni o'rganishi faqat jismoniy sayohatlar yoki tashqi izlanishlar bilan cheklanmaydi; balki hissiyot, fikr va ruhning ichki manzaralarini qamrab oladi. Shoir o'z she'rlarida ishq, yo'qotish, umid va umidsizlikning g'avg'o timsolini bosib o'tib, insoniy kechinmalarning qa'riga kirib boradi. Po'lat Mo'min o'zining hayot murakkabliklari haqidagi lirik mulohazalari orqali kitobxonlarni noma'lum narsalarni o'z bag'riga olishga, ularning qo'rquviga qarshi turishga va eng buyuk sarguzashtga – o'z-o'zini kashf qilish sayohatiga kirishishga undaydi. Qolaversa, Po'lat Mo'min she'riyati chegaradan oshib, odamlarni zamon va makonda bog'lovchi vosita sifatida hikoya qilishning bardavom kuchidan dalolat beradi. Uning so'zlari orqali kitobxonlar uzoq mamlakatlarga olib boriladi, turli madaniyatlar bilan tanishtiriladi va dunyoga yangi ob'ektiv orqali qarashga taklif qilinadi. Po'lat Mo'min sarguzasht, hamdardlik va xayolot iplarini birlashtirib, har xil yoshdagi va har xil yoshdagi kitobxonlar uchun aks-sado beradigan insoniy tajriba gobelenini yaratadi. Po'lat Mo'min Toshkent pedagogika bilim yurtida o'qib yurgan vaqtida adabiyot to'garagiga faol qatnashdi. Adabiyotni qunt bilan o'qidi, o'rgandi. O'rta ma'lumot olgach, hozirgi Nizomiy nomli Toshkent davlat pedagogika universitetining o'zbek tili va adabiyoti fakultetiga o'qishga kirib, uni muvaffaqiyatli tamomladi,

aspiranturada o'qidi, maktablarda o'qituvchilik qildi. 1944- yilda «Bahorga sayohat» nomli birinchi she'ri bosilib chiqdi. Birinchi she'rlar to'plami esa 1949- yilda «Sayrang, qushlar» nomi bilan nashr etildi. Kitob adabiy jamoatchilik tomonidan iliq kutib olindi. To'plamdan munosib o'rin olgan «Sayrang, qushlar», «Obod o'lkam», «Haykal», «Alla va Jalla» (ertak) singari asarlari mazmundorligi, qiziqarliligi bilan kitobxonlarning e'tiborini o'ziga jalb etdi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, Po'lat Mo'min she'rlari adabiyotdagi sarguzasht jozibasining bardavomligidan dalolat beradi. Mo'min o'zining ta'sirchan misralari va jozibali tasvirlari orqali o'quvchilarni inson ruhiyatining keng qamrovini o'rganishga, aqlning noma'lum hududlariga kirishga va hikoya qilishning o'zgartiruvchi kuchini qamrab olishga taklif qiladi. Po'lat Mo'min she'riy manzaralarining burilishlari va burilishlari bo'ylab sayr qilar ekanmiz, eng buyuk sarguzasht har doim ham olis yurtlarda yoki epik izlanishlarda emas, balki bizni o'rab turgan olamning go'zalligi, sirli va sehrida bo'lishini eslaymiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.Anvar Hojiahmedov, She'riy san'atlar va mumtoz qofiya, Toshkent, "Sharq", 1998-yil.

2.Habibjonov, I. (2020). Tax system terms in kokand khanate. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*, 12(2), 2906-2909. doi:10.5373/JARDCS/V12I2/S2020135

3.Habibjonov, I. (2020). Syntactic design of uzbek tax and customs terminology. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*, 12(2), 2910-2915. doi:10.5373/JARDCS/V12I2/S20201360

4.Yuldasheva, S., Habibjonov, I., & Haydarov, A. (2020). Librarianship in the formation of book reading. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*, 12(2), 2925-2927. doi:10.5373/JARDCS/V12I2/S20201363

5.Po'lat Mo'min (1922) – Ziyouz

6.Po'lat Mo'min (1922-2004) – Ziyouz